

PEJIN ATTILA*Zentai Városi Múzeum (Szerbia)***„Zsidótlanítás” és „zsidómentés” a bácskai magyarság emlékezetkultúrájában**

Az 1941-től lejátszódó események megjelenése, interpretációja (vagy éppenséggel hiánya) a bácskai magyarság emlékezetkultúrájában nem vizsgálható és értelmezhető a „második Jugoszlávia”, újabban pedig Szerbia emlékezetpolitikájától függetlenül, az 1990-es évektől pedig a határon túlról – Magyarországról – érkező, mindinkább felerősödő befolyás is komoly figyelmet érdemel.

1945-től egészen az 1990-es évekig – az ország fokozatos széteséséig – Jugoszlávia modern kori történelmének sajátos „zsidótlanítása” folyt, összhangban az általános politikai törekvésekkel, amelyek fókuszában természetesen az országban élő délszláv népek nemzeti öntudatának gyengítése volt, de ennek a trendnek áldozataként esett az amúgy sem számottevő zsidóság is. A holokauszt narratívája így szinte teljesen eltűnt a fasiszmus áldozatainak narratívájában. A bácskai magyarság esetében ez olyannyira sikeresen hatott, hogy a „rendszerelváltás” idejére a középgenerációk jóformán azt sem tudták, hogy itt egykor zsidók is éltek. Egyes helytörténeti munkák ébresztették fel az érdeklődést a zsidóság iránt, s e sajátos „zsidómentés” hozta vissza őket a feledésből, majd kezdődhetett meg érdemi munka az egyéni és kollektív emlékezetnek zsidó vonatkozású érdemi vizsgálataira is. S csak ettől kezdve lehet beszélni a múlttal való valamilyen szembesülésről, amely természetesen itt sem mentes relativizmusoktól, illetve „szerecsenmosdató” emlékezetpolitikai törekvésektől.